

สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๕๒/๒๕๕๙
วันอังคารที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๒๐ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีการพิจารณาศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ประเด็นการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐผ่านองค์กรอิสระ โดยเชิญ ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ

๑. การทำให้องค์กรตุลาการและองค์กรอิสระไม่สูญเสียความเป็นกลางในทางการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องเป็นองค์กรตุลาการอย่างแท้จริง เพื่อดูแลปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติมากที่สุด และไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้ในการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม รวมทั้ง ศาลรัฐธรรมนูญมีความแตกต่างไปจากองค์กรอิสระ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการถ่วงดุลอำนาจ (Check and balance) ไม่ใช่เพียงแต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเท่านั้น ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบระบบรัฐสภาที่ประเทศไทยใช้อยู่ถือเสียงข้างมากเป็นหลัก และเสียงข้างมากในรัฐสภานั้นจะไปรวมศูนย์อยู่ในพรรคการเมืองฝ่ายข้างมากที่เป็นแกนนำรัฐบาล ดังนั้น ระบบการปกครองของไทยจึงเป็นระบบแบบรวมอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร

๒. สำหรับประเด็นที่มาของศาลรัฐธรรมนูญกับความยึดโยงกับประชาชนโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีการตั้งศาลรัฐธรรมนูญ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้ผ่านความเห็นชอบจากประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญจึงเปรียบเหมือนองค์กรที่ผ่านความเห็นชอบจากประชาชน เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชนในการถ่วงดุลและวินิจฉัยตรวจสอบบทบัญญัติของรัฐว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งแนวความคิดดั้งเดิมของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา รัฐสภาจะมีอำนาจสูงสุดเพราะมาจากประชาชนโดยตรงหรือที่เรียกว่าหลักอำนาจสูงสุดของรัฐสภา (Supremacy of Parliament) ต่อมาจึงมีหลักแนวคิดใหม่หรือที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) เนื่องจากเห็นว่าประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการเลือกบุคคลเข้าสู่รัฐสภา และเมื่อรัฐธรรมนูญผ่านความเห็นชอบจากประชาชนโดยตรงแล้ว รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายที่มีอำนาจสูงสุดเช่นกัน และหากมีการบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบใดที่ไม่ส่งผลดีต่อประเทศชาติ และขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็จะไม่มีการรับกฎหมายนั้น

๓. หากจะให้รัฐสภาทำหน้าที่คานอำนาจกับคณะรัฐมนตรีมีความเป็นไปได้น้อยมากในการปกครองของไทย จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องผูกพันอยู่กับพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองมีส่วนทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเมื่อได้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้วการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จึงขึ้นอยู่กับมติของพรรคการเมือง ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนได้อย่างเต็มที่

และยังส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจทางการเมืองน้อยกว่าคณะรัฐมนตรี ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรต้องมีอำนาจเทียบเท่ากับรัฐมนตรี อีกทั้ง การแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีก็มาจากความเห็นชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น หากสามารถแก้ไขปัญหาการไม่สามารถกันอำนาจกันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารได้แล้ว องค์กรอิสระหรือองค์กรศาลอาจไม่จำเป็นต้องเข้ามาตรวจสอบการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

๔. ส่วนบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ฉบับลงประชามติ) ที่ได้มีการตั้งข้อสังเกตในประเด็นองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญที่แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับเดิม อาทิ มาตรา ๒๑๓ ประเด็นการเพิ่มอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในลักษณะให้สามารถวินิจฉัยการกระทำได้ มาตรา ๑๓๒ (๓) ประเด็นการให้อำนาจแก่ศาลฎีกาหรือองค์กรอิสระเข้ามามีส่วนร่วมกับศาลรัฐธรรมนูญ ในการให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ และมาตรา ๑๔๔ ประเด็นการให้ศาลรัฐธรรมนูญเข้ามามีอำนาจในการวินิจฉัยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนเงินงบประมาณรายจ่ายของรัฐสภา ซึ่งมีทั้งส่วนที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ในส่วนที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ อาจให้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไป เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๕. การกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ ดังนี้

๑) ต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๒) ศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นหลักและเป็นที่ยึดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชน ตามที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังเช่นที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๓ สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘

๓) ศาลรัฐธรรมนูญต้องยึดหลักนิติธรรม มีความเป็นกลาง บริสุทธิ์ และยุติธรรม

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นควรให้นำความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อไป

นางสาวสุธิดา กณพันธ์

วิทยากรชำนาญการ

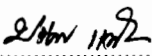
ผู้สรุปผลการประชุม

นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานคณะกรรมการ

การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน

และการมีส่วนร่วมของประชาชน

 ผู้ตรวจสรุปผลการประชุม